

Deset godina Dubrovačkih ljetnih igara

Kap. Zvonko Goić

Ovoga ljeta, god. 1959., održava se u Dubrovniku po deseti put najveći jugoslavenski festival, poznat širom svijeta pod imenom DUBROVAČKE LJETNE IGRE.

Osnovan u VII. vijeku na jednom od najljepših prirodnih položaja istočne obale Jadranskog Mora kao centar Republike, koja je sve do Napoleona bila oaza slobode i spona između Istoka i Zapada, grad u kojem se kao nekim čudom sabralo kroz vjekove neprocjenjivo blago duhovno i materijalno — takav Dubrovnik bio je predestiniran da postane i grad festivalski.

Za vrijeme Renesanse Dubrovnik je bio središte žive literarne djelatnosti, naročito dramske. Sačuvano je mnogo dokumenata u kojima se spominje da su se kazališne predstave održavale na nekoliko mjesta u gradu, u palačama i na otvorenim prostorima. Ta je tradicija vremenom prestala, naročito nakon pada Dubrovačke Republike — ali sjećanje na nju nije nestalo. Još u XIX. stoljeću pisano je da bi Dubrovnik mogao i morao postati pozornica za svečane predstave dramske i muzičke. Između dva rata bilo je nekih sporadičkih pokušaja da se ta ideja i ostvari. God. 1933. prikazana je pred Kneževim Dvorom pastoralna klasičnog dubrovačkog pjesnika Ivana Gundulića (1589—1638) DUBRAVKA, u čast svjetskog kongresa Pen-klubova. God. 1938. držan je niz muzičkih priredbi pod naslovom PRVI DUBROVAČKI FESTIVAL. No sve su to bili samo povremeni bljeskovi dobrih namjera pojedinaca.

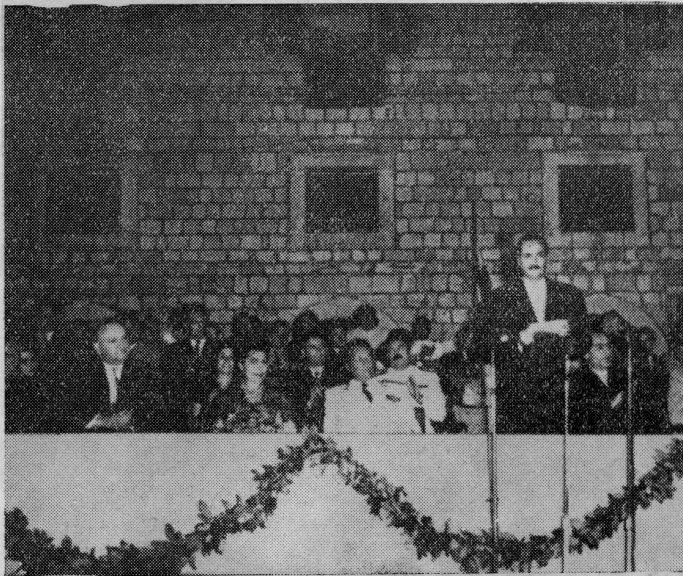
Tek poslije Drugog svjetskog rata, u novoj, Socijalističkoj Jugoslaviji, takva inicijativa naišla je na puno razumijevanje prosvjetnih vlasti; u Dubrovniku se za vrijeme ljeta počelo prikazivanjem festivalskih priredbi, osnovan je Festival koji je pod imenom DUBROVAČKE LJETNE IGRE postao najveća jugoslavenska festivalska manifestacija, i koji, u kontinuiranom razvoju ulazi, eto, u desetu godinu postojanja.

U tom razvoju bilo je nekoliko faza. God. 1950. Festival je organiziralo centralno Ministarstvo u Beogradu. Od 8.—21. septembra gostovali su u Dubrovniku dramski, muzički i folklorni ansambli iz mnogih jugoslavenskih gradova, dajući predstave na novosaagrađenoj Ljetnoj pozornici. Festival je moralno potpuno uspio i zadobio jak publicitet u našoj štampi.

Slijedeće godine nije više bilo inicijative iz Beograda, ali temelji su udareni i organiziranje Ljetnih igara preuzeo je na sebe grad Dubrovnik. Direktor Dubrovačkog teatra Branko Begović produžio je kazališnu sezonu i za vrijeme ljeta. Među ostalim predstavama, režiser Dr. Marko Fotez, sa scenografom Mišom Račićem, postavio je i premijeru pastoralne komedije slavnog dubrovačkog komediografa Marina Držića (1508—1657) »PLAKIR«. Bila je to prva predstava u Parku Gradac, na otvorenom prostoru bez ikakvih kulisa, i njome je zapravo inaugurirano »otkrivanje« dubrovačkih prirodno - arhitektonskih scenskih prostora. Predstave u tim prostorima postale su kasnije specifičnost Dubrovačkih ljetnih igara.

God. 1952. prvi su put štampani prospekti na kojima je stajalo ime DUBROVAČKE LJETNE IGRE. Na inicijativu građana Dubrovnika, među kojima je vidnu ulogu igrao Dr. Vladimir Bazala, došlo je te godine do izvedbe Shakespeareove tragedije HAMLET u tvrđavi Lovrjenac. Režiser Dr. Marko Fotez organizirao je Festivali ansambl iz članova centralnih jugoslavenskih kazališta i njime ostvario predstavu, koja je najviše doprinijela afirmaciji Dubrovačkih ljetnih igara u Jugoslaviji i inozemstvu. Strani turisti postajali su oduševljeni posjetioci dubrovačkih predstava, o Ljetnim igrama sve se više pisalo u našoj i međunarodnoj štampi. Dubrovčani su se počeli ponositi svojim »Ljetnim igrama«.

God. 1953. osnovan je prvi Odbor Dubrovačkih ljetnih igara, sastavljen od dubrovačkih građana, na čelu s kompozitorom Milom Asićem. Prvi je put održano Svečano otvaranje Dubrovačkih ljetnih igara, a repertoar je kompletiran i petom Držićevom komedijom, TRIPČE DE UTOLČE. Tako su na Dubrovačkim ljetnim igrama već do tada izvedene sve poznate Držićeve komedije. U umjetničkom pogledu ta je godina značajna, jer je u njoj prvi put s Ljetnim igrama počeo surađivati veliki jugoslavenski režiser Dr. Branko Gavella, postavivši izvanredne izvedbe Goetheove tragedije »IFIGENIJA NA TAVRIDU« — koja je postala jedno od najvećih umjetničkih ostvarenja Dubrovačkih ljetnih igara — i dramolet »NA TARACI« dubrovačkog pjesnika Iva Vojnovića (1857—1929). Dubrovačke ljetne igre uživaju već stalan i velik publicitet u jugoslavenskoj i evropskoj štampi, na izvedbe počinju dolaziti posebni dopisnici, ugledne ličnosti i veliki umjetnici.

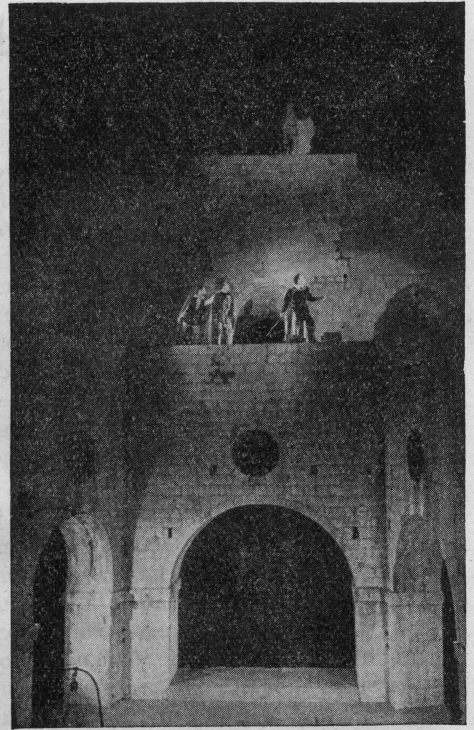

Maršal Josip Broz-Tito i Jovanka Broz u društvu predsjednika Sabora NRH druga Vladimira Bakarića, komandanta JRM Mate Jerkovića, prisustvuju svečanom otvaranju IX. Dubrovačkih ljetnih igara, koje je otvorio predsjednik NO općine drug Veljko Betica

U god. 1954. Dubrovačke ljetne igre dobivaju status Ustanove sa samostalnim financiranjem. Pokroviteljstvo nad njima preuzima Dr. Miloš Žanko, direktor ustanove postaje Josip Depolo, a predsjednik Umjetničkog Savjeta Dr. Mato Jakšić. Organizaciono su se Dubrovačke ljetne igre već razvile u izgrađeno tijelo, a po kulturno-umjetničkom i propagandno-političkom značenju one su izašle iz lokalnih dubrovačkih okvira i zadobile opće-jugoslavenski karakter. Dr. Branko Gavella režira te godine »prvu hrvatsku svjetovnu dramu ROBINJA«, hvarskog pjesnika Hanibala Lucića (1485—1553), a Dr. Marko Fotez postavlja i drugog Shakespeara, komediju »SAN LJETNE NOĆI«. Broj inozemnih posjetilaca dostiže 25.000, a iz Jugoslavije dolazi te godine na Dubrovačke ljetne igre do tada najveći broj visokih državnih rukovodilaca, istaknutih književnika, kazališnih i javnih radnika.

Uspjeh Dubrovačkih ljetnih igara u petoj godini postojanja **okrunjen je odlukom Predsjednika Republike Josipa Broza Tita (28. oktobra 1954)** da preuzme Pokroviteljstvo nad Igrama, koje traje do danas.

Na početku Šestih ljetnih igara u Dubrovniku je održan, od 25.—29. juna 1955., Svjetski kongres Internacionalnog Instituta kod UNESCO-a. Tom prilikom je u Dubrovniku donesena odluka o osnivanju »Kazališta Naroda«, sa sjedištem u Parizu, a predstavnici ITI-a iz 40 država prisustvovali su predstavama Dubrovačkih ljetnih igara. Te godine prikazuje se prvi put

Interesantna scena iz Shakespearovog »Hamleta«, održanog na tvrđavi »Lovrjenac«

Corneille-ova tragedija »LE CID«, u režiji vrijednog umjetnika Vlade Habuneka, na tvrđavi Revelin, i prvi put dolaze na Igre jugoslavenski folklorni ansambli, te reprezentativne jugoslavenske muzičke ustanove: Beogradski Balet, Ljubljanska Opera, Beogradska i Ljubljanska Filharmonija, te ansambl »ZAGREBAČKI SOLISTI«, koje vodi Antonio Janigro.

Godine 1956. prvi put nastupa na Dubrovačkim ljetnim igrama Zagrebačka Opera. God. 1957. Dubrovačke ljetne igre postaju članom »Evropskog Festivalnog Saveza« (Assotiation Européenne des Festivals de Musique), sa sjedištem u Ženevi. Iste godine održan je u Beogradu, Savjetu za prosvjetu i kulturu Saveznog Izvršnog Vijeća, sastanak na kojem su utvrđene smjernice organizacije i rada Dubrovačkih ljetnih igara kao festivalske institucije opće jugoslavenskog značaja, a u njihovo Vijeće ušli su politički i kulturni radnici iz svih jugoslavenskih republika. God. 1958. održana je u okviru Dubrovačkih ljetnih igara proslava 450-godišnjice rođenja Marina Držića, kojom prilikom su Držićeva djela, uz jugoslavenske ansamble, prikazala i kazališta NARODNI DIVADLO (Prah) i TEATRO UNIVERSITARIO CA' FOSCARI (Venezia). Iste godine izvedeno je i djelo jednog suvremenog dramatičara, drama HERAKLO, hrvatskog književnika Marijana Matkovića.

Fizionomija Dubrovačkih ljetnih igara uglavnom je utvrđena. Dubrovačke ljetne igre su tribina s koje klasična dramatika i suvremena kazališna dostignuća jugoslavenskih naroda progovaraju kroz medij jedinstvenog grada Dubrovnika, koji je čitav jedna fantastična pozornica. Nastale na tlu gdje svaki kamen evocira uspomenu na neku predstavu u davnoj renesansnoj prošlosti usko vezanu s morem i pomorstvom. DUBROVAČKE LJETNE IGRE predestinirane su da u prvom redu budu scena za izvođenje klasičnih dje-

Držićeva komedija »Skup« prikazana noću u parku Gradac

la koja su ili nastala u Dubrovniku ili u dubrovačkim ambijentima zadobivaju specifičan i neponovljiv scen-ski okvir. Gradski bedemi, trgovi ispred palača i crkava, atriji i terase dvoraca i ljetnikovaca, fasade i spomenici, zvonici i tvrđave, raskošna mediteranska flora i zvjezdane južnačke noći — sve su to »kulise« na više od dvadesetak prirodno-arhitektonskih prostora, koji pretvoreni u scene daju Dubrovačkim ljetnim igrama izuzetan položaj među svjetskim festivalima.

Dramske, operne i baletne predstave, simfonijski, solistički i komorni koncerti, oratoriji, večeri jugoslovenskog folklora, brojne izložbe — sve to, kroz dva mjeseca, juli i august pretvara DUBROVAČKE LJETNE IGRE u čudesan teatar: u blistavu evokaciju stvaralačkog duha dubrovačke prošlosti, u reviju suvremene jugoslavenske umjetničke kreativnosti, u festival međunarodnog značenja i vrijednosti.

U svojoj jubilarnoj desetoj sezoni, koja se pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike Maršala Tita održava od 1. jula do 31. augusta, Dubrovačke ljetne igre ponovo izvode svoje najslavnije predstave HAMLET i IFIGENIJA NA TAVRIDU. Uz komedije SKUP i TIRENA (Marin Držić) dolazi na repertoar prvi put i kao tragični pjesnik, premijerom svoje tragedije HEKUBA, slobodnim prepjevom po Euripidu. Prvi će se put izvesti u scenskom obliku i spjev najvećeg suvremenog jugoslavenskog književni-

ka Miroslava Krleže »PAN«, s muzikom Krešimira Baranovića. Zagrebačka Opera nastupa s nekoliko svojih reprezentativnih predstava: operom suvremenog hrvatskog kompozitora Stjepana Šuleka »KORIOLAN«, djelima B. Britten-a »OTMICA LUKRECIJE i S. Prokofjev SVADBA U SAMOSTANU«, te jednom Verdijevom operom. U okviru novoosnovane KOMORNE POZORNICE Dubrovačkih ljetnih igara gostovat će niz jugoslavenskih intimnih i eksperimentalnih teatar. Bit će organiziran i Internacionalni Kazališni Seminar, s temom »POEZIJE SCENE«, te jubilarna izložba »DESET GODINA DUBROVAČKIH LJETNIH IGARA«. Kao i svake godine, ponovo će nastupiti najpoznatiji jugoslovenski folklorni ansambli, i bit će održan niz simfonijskih, komornih i solističkih koncerata.

Na koncu ovog napisa smatram svojom ugodnom dužnošću, da kao bivši član Upravnog i izvršnog odbora Dubrovačkih ljetnih igara, napomenem vrijedni rad i zasluge za njihov razvoj do današnjeg nivoa. Dubrovačko kazalište uz Dr. Marka Foteza, koji je nesebičnim zalaganjem i radom, te postavljanjem na scenu slavnog dubrovačkog komediografa MARINA DRŽIĆA i nakon toga Shakespearovog HAMLETA, uz ostale suradnike, dao doista pionirski rad na ostvarenju naših najvećih kulturnih dostignuća, koja se danas odražavaju u postavi »Dubrovačkih Ljetnih Igara« i slave desetu godišnjicu svog postojanja.